

Міністерство освіти і науки України
Сумський національний аграрний університет
Факультет ветеринарної медицини
Кафедра вірусології, патантомії та хвороб птиці
ім. проф.Панікара І.І.

Робоча програма (силабус) освітнього компонента
Диференційна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин

обов'язковий

(обов'язковий / вибірковий)

Реалізується в межах освітньої програми

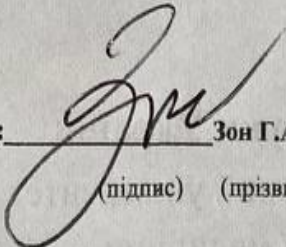
Ветеринарна медицина

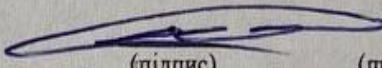
(назва)

за спеціальністю 212 – Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза

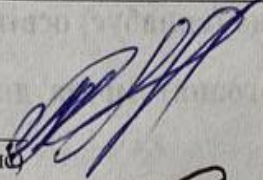
(шифр, назва)

на другому (магістерському) рівні вищої освіти

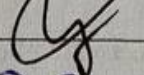
Розробник: Зон Г.А., к.вет.н., професор, професор кафедри
(підпис) (прізвище, ініціали) (вчений ступінь та звання, посада)

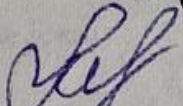
Розглянуто, схвалено та затверджено на засіданні кафедри вірусології, патанатомії та хвороб птиці (назва кафедри)	протокол від 15.06.2022 р.№ 12
	Завідувач кафедри <u></u> Петров Р.В. (підпис) (прізвище, ініціали)

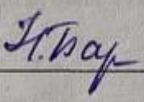
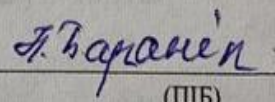
Погоджено:

Гарант освітньої програми Фотіна Т.І.
(підпис) (ПІБ)

Декан факультету, де реалізується освітня програма Нечипоренко О.Л.
(підпис) (ПІБ)

Рецензія на робочу програму(додається) надана: Шкромادا О.І.
(ПІБ)

 Івановська Л.Б.
(ПІБ)

Методист відділу якості освіти, ліцензування та акредитації ( )
(підпис) (ПІБ)

Зареєстровано в електронній базі: дата: 06.07 2022 р.

Інформація про перегляд робочої програми (силабусу):

Навчальний рік, в якому вносяться зміни	Номер додатку до робочої програми з описом змін	Зміни розглянуто і схвалено		
		Дата та номер протоколу засідання кафедри	Завідувач кафедри	Гарант освітньої програми

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

	Назва ОК	Диференційна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин		
	Факультет/кафедра	Факультет ветеринарної медицини/кафедра вірусології, пат анатомії та хвороб птиці		
	Статус ОК	Обов'язковий		
	Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОП Ветеринарна медицина/ 212 – Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза		
	ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
	Рівень НРК	7		
	Семестр та тривалість вивчення	9 семестр, тривалість – 15 тижнів		
	Кількість кредитів ЄКТС	3		
	Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
		Лекційні -	Практичні /семінарські	Лабораторні 16/ 74
	Мова навчання	державна		
	Викладач/Координатор освітнього компонента	Викладач: к.вет.н., професор Зон Г.А..		
11.1	Контактна інформація	Факультет ветеринарної медицини, каб. 74, к.тел. 0677918003, zon_g@ukr.net ; поточні консультації: кожної п'ятниці з 14- ¹⁵ до 15- ³⁰ год.		
	Загальний опис освітнього компонента	«Порівняльна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин» - наука про морфологічні зміни в організмі тварин при різноманітних хворобах і патологічних процесах в порівняльному аспекті. Вона є частиною науки патології (від грецьк. pathos - страждання та logos - вчення), яка розглядає весь комплекс проблем, що стосуються хворого організму, та є фундаментом всіх знань лікаря ветеринарної медицини. Порівняльна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин є складовою частиною спеціальної патологічної анатомії яка безпосередньо вивчає органопатологію в порівняльному аспекті за схожих за патологоанатомічними змінами хвороб. Органопатологія розглядає морфологічні зміни окремих органів, що виникають при різних хворобах (пневмонії, запалення шлунка і т.п.). При вивченні патологічних процесів розглядають причини та умови виникнення (етіологія), механізми розвитку (патогенез), морфологічні основи цих змін (морфогенез), різні наслідки хвороб, тобто одужання (саногенез). Основним завданням дисципліни порівняльна патологоанатомічна діагностики хвороб тварин є навчити майбутнього фахівця ветеринарної медицини використовувати набуті спеціальні знання для проведення патологоанатомічного дослідження за заразних та незаразних хвороб.		
	Мета освітнього компонента	Формування системи спеціальних знань щодо особливостей розвитку порушень у будові хворого організму, засвоєння комплексу патологоанатомічних і патоморфологічних змін в органах і тканинах за різних хвороб тварин.		
	Передумови вивчення ОК, зв'язок з іншими освітніми компонентами ОП	1. Освітній компонент базується на знаннях отриманих при вивченні ряду навчальних дисциплін біологічного (нормальна анатомія, цитологія, гістологія, нормальна та патологічна фізіологія, патологічна анатомія, біохімія, мікробіологія, вірусологія, та ін.), сільськогосподарського (годовля, кормовиробництво, тваринництво, гігієна тварин) та загальноосвітнього		

		(латинська мова, філософія, біофізика, біоорганічна хімія, органічна хімія тощо) профілів. 2. Освітній компонент є основою для вивчення ветеринарно-санітарної експертизи та судової ветеринарної медицини.
	Політика академічної доброчесності	Відвідування занять з обов'язковими, неприпустимими запізненнями, студенти повинні дотримуватись правил поведінки на заняттях; під час написання контрольних робіт, складання тестів та екзаменів не дозволяється списувати та користуватися мобільними телефонами. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин. Реферати обов'язково повинні мати посилання на використану літературу.
	Посилання на курс у системі Moodle	9 семестр https://cdn.snau.edu.ua/moodle/course/view.php?id=2831

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ ТА ЇХ ЗВ'ЯЗОК З ПРОГРАМНИМИ РЕЗУЛЬТАТАМИ НАВЧАННЯ

Результати навчання за ОК: Після вивчення освітнього компонента студент очікувано буде здатен...»	Програмні результати навчання, на досягнення яких спрямований ОК (зазначити номер згідно з нумерацією, наведеною в ОП) ¹							Як оцінюється РНД
	ПРН 1	ПРН 2	ПРН 3	ПРН 5	ПРН 6	ПРН 9	ПРН 10	

ДРН 1. Визначити патологоанатомічно основні зміни в органах при патологіях серцево-судинної, кровотворної, нервової, дихальної систем, локомоторного апарату та шкіри; при патологіях органів травлення, сечостатевої системи, при отруєннях та хворобах пов'язаних з порушенням обміну речовин в порівняльному аспекті.	x	x		x	x			- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи
ДРН 2. Визначити основні патологоанатомічні зміни при гострому і хронічному перебігу хвороб бактеріальної етіології, мікозах та мікотоксикозах, хворобах вірусної етіології, а також паразитарних хворобах тварин в порівняльному аспекті.	x	x		x	x	x	x	- опитування теоретичних питань, - виконання завдань на ЛПЗ, - тестування, виконання завдань самостійної роботи

3. ЗМІСТ ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА (ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ)

¹ Має відповідати Матриці забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньої програми, зазначається для обов'язкових освітніх компонентів ОП I та II рівня, для усіх (обов'язкових та вибіркових ОК) ОП III

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Аудиторна робота	Самостійна робота		8	1,2,5,6,7,9,10,
	Лк	П.з / семін. з	Лаб. з.		
Тема 1. Патоморфологія інфекційних хвороб бактеріальної етіології з гострим та хронічним перебігом.			2	12	1,2,5,6,7,9,10,11
Тема 2. Патоморфологія хламідіозів і мікоплазмозів тварин.			2	6	1,2,5,6,7,9,10,
Тема 3. Патоморфологія хвороб, що спричиняють гриби та їх токсини:			2	10	1,2,5,6,7,9,10,11
Тема 4. Патоморфологія інфекційних хвороб, що спричинюються вірусами і пріонами			4	18	1,2,5,6,7,9,10,11
Тема 5. Патоморфологія хвороб, що спричинюються найпростішими та гельмінтами.			2	12	1,2,5,6,7,9,10,11
Всього за семестр	-	-	16	74	
Всього за навчальний рік			16	74	

4. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ ТА НАВЧАННЯ

ДРН	Методи викладання (робота, що буде проведена викладачем під час аудиторних занять, консультацій)	Кількість годин	Методи навчання (які види навчальної діяльності має виконати студент самостійно)	Кількість годин
ДРН 1. визначати патоморфологічно основні зміни в органах при патологіях серцево-судинної, кровотворної, нервової, дихальної систем, органів травлення, сечостатевої системи, при отруєннях та хворобах пов'язаних з порушенням обміну речовин.	<i>Словесні:</i> лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях. <i>Пояснювально-демонстративний метод</i> – використовується постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням макропрепаратів, з пат матеріалу, що отримані на секції трупів тварин, в разі наявності в органі патологоанатомічних змін. <i>Аналітичний</i> – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні	2	<i>Метод синтезу</i> – встановлення окремих змін для визначення основної патології в органі, порівняння знань отриманих на ЛПЗ з інформацією знайденою в результаті пошуку в інтернеті. <i>Проблемний</i> – перед студентом ставиться проблема (конкретний патологічний процес, або кілька патологічних станів, об'єднаних в групу за певною основною ознакою), яку треба визначити з використанням доказової	22

²Конкретне джерело із основної чи додатково рекомендованої літератури

	мікропрепаратів для виявлення суттєвих ознак які є характерними для певної патології.		бази.	
ДРН 2. визначати патоморфологічно основні зміни при гострому і хронічному перебігу хвороб бактеріальної етіології, а також мікозах та мікотоксикозах; хворобах вірусної етіології, повільних інфекціях, а також паразитарних хворобах тварин.	<p><i>Словесні:</i> лекція, пояснення на ЛПЗ та консультаціях.</p> <p><i>Пояснювально-демонстративний метод</i> – використовується постійно ЛПЗ перед відпрацюванням мікропрепаратів (слайд-шоу за планом занять) та дослідженням макропрепаратів, що отримані на секції трупів тварин, в разі наявності в органі патологоанатомічних змін.</p> <p><i>Аналітичний</i> – аналізу піддаються всі зміни, що знаходять при дослідженні мікропрепаратів для виявлення суттєвих ознак які є характерними для певної патології.</p>	6	<p><i>Метод синтезу</i> – встановлення окремих змін для визначення основної патології в органі, порівняння знань отриманих на ЛПЗ з інформацією знайденою в результаті пошуку в інтернеті.</p> <p><i>Проблемний</i> – перед студентом ставиться проблема (конкретний патологічний процес, або кілька патологічних станів, об'єднаних в групу за певною основною ознакою), яку треба визначити з використанням доказової бази.</p> <p><i>Традуктивний метод</i> – використовується при тестовому опитуванні, коли студенту надається завдання, що містить різні ознаки патологічного процесу, за яких необхідно самостійно зробити загальний висновок щодо основної патології.</p>	52

5. ОЦІНЮВАННЯ ЗА ОСВІТНІМ КОМПОНЕНТОМ

5.1. Діагностичне оцінювання (зазначається за потреби)

5.2. Сумативне оцінювання

5.2.1. Для оцінювання очікуваних результатів навчання передбачено

№	Методи сумативного оцінювання	Бали / Вага у загальній оцінці	Дата складання
1.	Тематичне опитування; Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях; Комп'ютерне тестування (множинного вибору) «Порівняльна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин» в Moodle (ДРН 1)	35 / 35 %	Згідно розкладу
2.	Тематичне опитування; Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях; комп'ютерне тестування (множинного вибору) «Порівняльна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин» в Moodle (ДРН 2)	35 / 35 %	Згідно розкладу
3.	Самостійна робота (доповідь з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни; комп'ютерне тестування в Moodle)	15/15%	Протягом семестру
4.	Атестація (тестування в Moodle)	15/15%	9 тиждень
5.	Залік		
6.	Сума	100/100%	

5.2.2. Критерії оцінювання

Компонент ³	Незадовільно	Задовільно	Добре	Відмінно ⁴
Тематичне опитування	<12 балів	12-15 балів	15-18 балів	20 балів
	Студент може відтворити тільки окремі фрагменти з курсу.	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті, відсутній аналіз інших підходів до питання.	Виконано усі вимоги завдання	Виконано усі вимоги завдання, продемонстровано, креативність, вдумливість.
Виконання завдань на лабораторно-практичних заняттях	<12 балів	12-15 балів	15-18 балів	20 балів
	Вимоги щодо завдання не виконано.	Більшість вимог виконано, але окремі складові відсутні або недостатньо розкриті.	Студент засвоїв основний матеріал, розуміє і виконує лабораторно-практичні завдання. Розуміє основні положення, що є визначальними в курсі, може вирішувати	Студент реалізує теоретичний матеріал дисципліни при виконанні лабораторно-практичних робіт, здатен аналізувати та співставляти отримані результати на основі набутих з даної дисципліни знань, умінь та практичних

³Зазначити компонент сумативного оцінювання

⁴Зазначити розподіл балів та критерії, що зумовлюють рівень оцінки

			завдання подібні тим, що розглядались з викладачем, але допускає незначні неточності.	навичок
Тест множинного вибору	<i>≤ 5 балів</i>	<i>6–9 балів</i>	<i>10–13 балів</i>	<i>14–15 балів</i>
	Студент дає правильну відповідь на декілька питань (≤ 33% правильних відповідей).	Студент має певні знання, передбачені в програмі дисципліни, володіє основними положеннями, що вивчаються і дає правильну відповідь на декілька питань (34–59% правильних відповідей).	Студент в загальному добре володіє матеріалом, знає основні положення матеріалу, і дає правильну відповідь на декілька питань (60–89 % правильних відповідей).	Студент демонструє повні й міцні знання навчального матеріалу в обсязі, що відповідає програмі дисципліни, правильно дає відповідь на питання тесту (90–100 % правильних відповідей).
Оформлення та презентаційна доповідь самостійно опрацьованого матеріалу	<i>≤ 5 балів</i>	<i>6–9 балів</i>	<i>10–13 балів</i>	<i>14–15 балів</i>
	Цілісність розуміння матеріалу з дисципліни у студента відсутні. Студент не виконав самостійне опрацювання матеріалу.	Незважаючи на те, що програму навчальної дисципліни студент виконав, але окремі складові відсутні або недостатньо опрацьовані, студент працював пасивно.	Знає основні положення, що мають визначальне значення при виконанні самостійної роботи/ індивідуальних завдань. Помилки у відповідях є не суттєвими.	Виконано усі вимоги, завдання, продемонстровано креативність, вдумливість, запропоновано власне вирішення проблеми.

5.3. Формативне оцінювання:

Для оцінювання поточного прогресу у навчанні та розуміння напрямів подальшого удосконалення передбачено

№	Елементи формативного оцінювання	Дата
1	Усний зворотній зв'язок після вивчення тем 1–7	Відповідно розкладу
2	Письмове опитування після вивчення тем 3-7	Відповідно розкладу
3	Усний зворотній зв'язок під час роботи над лабораторно-практичними завданнями	Протягом семестру
4	Усний зворотній зв'язок від викладача після доповіді з презентацією за тематикою самостійного вивчення дисципліни	Протягом заняття

Самооцінювання може використовуватися як елемент сумативного оцінювання, так і формативного оцінювання.

6. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ (ЛІТЕРАТУРА)

6.1 Основні джерела

6.1.1 Підручники посібник

1. Патологічна анатомія тварин: навчальний посібник [Урбанович П.П., Потоцький М.К., Гевкан І.І., Зон Г.А. і ін.]; за редакцією П.П.Урбановича та М.К.Потоцького. К.: *Ветінформ*, 2008. 879 с.
2. Зон Г.А., Івановська Л.Б. Диференційна патологоанатомічна діагностика інфекційних хвороб тварин: Навчальний посібник. Вид. 3-є, доопрацьоване. Суми: *ВВП «Мрія-1»*, 2015. 206 с.
3. Зон Г.А. Патологічна анатомія паразитарних хвороб тварин: Навчальне видання. Суми: *Джерело*, 2005. 226 с.

6.1.2 Методичне забезпечення

4. Робочий зошит для лабораторно - практичної та самостійної роботи з курсу «Патологічна анатомія» (ч.1 «Загальна патологічна анатомія») для студентів за спеціальністю 211 - ветеринарна медицина, 212 - Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза /Зон Г.А., Івановська Л.Б., Зон І.Г. (схвалений навчально-методичною радою ФВМ, пр. № 4 від 04.03.2019 р.). Суми, 2019. 72 с.
5. Робочий зошит для лабораторно - практичної та самостійної роботи з курсу «Патологічна анатомія» (ч.2 «Спеціальна патологічна анатомія») для студентів за спеціальністю 211 - ветеринарна медицина, 212 - Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза /Зон Г.А., Івановська Л.Б., Зон І.Г. (схвалений навчально-методичною радою ФВМ, пр. № 4 від 04.03.2019 р.). Суми, 2019. 62 с.

6.1.3 Інші джерела

6. Забело Е.М. Патологічна анатомія інфекційних хвороб тварин. К: *Аграрна наука*, 1997. 246 с.
7. Скрипка М.В. Курс лекцій з патологічної анатомії. Полтава, 2009. 435 с.
8. Івановська Л.Б., Зон Г.А. Патологоанатомічна діагностика хвороб птиці: Навчальний посібник. Суми: *ВВП «Мрія-1»*, 2017. 156 с.

6.1.4. Додаткові джерела

9. Борисевич Б.В., Скрипка М.В., Лісова В.В. Довідник патолого-анатомічних термінів. Полтава, 2005. 124 с.

Додаток 1

ВГСЕ 1901-1м 6

Назва ОК	Диференційна патологоанатомічна діагностика хвороб тварин		
Факультет/кафедра	Факультет ветеринарної медицини/кафедра вірусології, пат анатомії та хвороб птиці		
Статус ОК	Обов'язковий		
Програма/Спеціальність (програми), складовою яких є ОК для (заповнюється для обов'язкових ОК)	ОП Ветеринарна медицина/ 212 – Ветеринарна гігієна, санітарія і експертиза		
ОК може бути запропонований для (заповнюється для вибіркових ОК)			
Рівень НРК	7		
Семестр та тривалість вивчення	9 семестр, тривалість – 15 тижнів		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Загальний обсяг годин та їх розподіл	Контактна робота(заняття)		Самостійна робота
	Лекційні -	Практичні /семінарські	Лабораторні 2 88

Тема. Перелік питань, що будуть розглянуті в межах теми	Аудиторна робота			Самостійна робота
	Лк	П.з / сем ін. з	Л аб . з.	
Тема 1. Патоморфологія інфекційних хвороб бактеріальної етіології з гострим та хронічним перебігом.			2	20
Тема 2. Патоморфологія хламідіозів і мікоплазмозів тварин.				16
Тема 3. Патоморфологія хвороб, що спричиняють гриби та їх токсини:				16
Тема 4. Патоморфологія інфекційних хвороб, що спричинюються вірусами і пріонами				18
Тема 5. Патоморфологія хвороб, що спричинюються найпростішими та гельмінтами.				18
Всього за семестр	-	-	2	88